

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2024-01-05
Besvaras senast
2024-01-17 kl. 12.00

Till statsrådet Maria Malmer Stenergard (M)

2023/24:465 Rättssäker asylprövning för politiskt aktiva från Belarus

Det har uppmärksammats att en tidigare medarbetare till Siarhej Tichanovskij har fått avslag på sin asylansökan och riskerar att utvisas till Belarus. Tichanovskij är dömd till 19 års fängelse efter sitt försök att kandidera i presidentvalet 2020 och har inte möjlighet att kommunicera med omvärlden. Detta fall liknar situationen för en annan av Tichanovskijs tidigare medarbetare, en kameraman, som redan har dömts till 16 års fängelse i Belarus. Samtliga medarbetare till Tichanovskij som inte har lämnat landet har dömts till långa fängelsestraff, vilket speglar den svåra situationen för dem som varit delaktiga i hans kampanj.

Den särskilda rapportören för mänskliga rättigheter Anaïs Marins rapport om Belarus avseende 2022, som presenterades för ett halvår sedan, kan sammanfattas med att situationen för mänskliga rättigheter fortsätter att försämrats trots de åtaganden som Belarus har i enlighet med internationella konventioner.

I rapporten beskrivs att utrymmet för civilsamhället krymper och att antalet politiska fångar ökar. Straffriheten för brott mot mänskliga rättigheter och rädsla gör att politiskt oppositionella, människorättsaktivister och vanliga människor flyr landet.

Rapportören uppmanar medlemsstaterna att agera för att stärka mänskliga rättigheter inom en rad områden och att särskilt erkänna civilsamhällets och människorättsförsvarens viktiga roll i ett samhälle som är fientligt inställt till mänskliga rättigheter. Rapportören understryker vikten av att samverka med civilsamhället och utifrån de behov civilsamhället identifierar.

En del av dem som flyr kommer till Sverige för att söka asyl. Men under 2022 avslogs 98 procent av asylansökningarna, och under 2023 avslogs 95 procent av asylansökningarna. Några fall har uppmärksammats i medier, bland annat när en fackligt aktiv fick avslag i höstas men erbjöds asylprövning i annat EU-land för att skyddas från utvisning till Belarus.

Enligt regeringen fördömer Sverige regelbundet och formellt, både bilateralt och tillsammans med EU, de övergrepp som begås av den belarusiska regimen (UD2023/10158). Sverige har inte bara gett stöd till de EU-gemensamma sanktioner som riktas mot Belarus utan också varit pådrivande för dem och står

bakom ILO:s resolution om att fackligt aktiva inte ska utvisas till Belarus (Ju2023/ 02687). Regeringen är också tydlig i sitt fördömande av regimens kränkningar av mänskliga rättigheter och angrepp på oppositionen (Ju2023/02190).

Inför den tredje årsdagen av det belarusiska fuskvalet 2020 beslutade EU om ytterligare sanktioner. Det är nu 233 personer (och 37 företag) med koppling till den belarusiska regimen som omfattas. De är åklagare, domare, forskare, fängelsechefer. De är ansvariga för att barn utsätts för svält, tortyr, tvångsarbete och olika former av fysiskt och psykiskt våld. De är ansvariga för systematiskt utövande av tortyr, misshandel och kränkande straff, inbegripet långvarig och upprepad användning av isolering, mot politiska fångar och andra medborgare som hålls i förvar i straffkolonier, särskilt efter presidentvalet 2020 och de följande fredliga protesterna.

Nu ska alltså en medarbetare till en presidentkandidat i valet 2020 utvisas till Belarus. Mot bakgrund av ovanstående väcker detta frågor om ifall de som kämpar för frihet och demokrati kan räkna med skydd i Sverige från den repressiva regimen Belarus.

Som statsråd kan Malmer Stenergard inte uttala sig om hur en myndighet eller domstol handlägger och beslutar i enskilda ärenden. Däremot är statsrådet ansvarig för regeringens asylpolitik och har tidigare hänvisat till Tidöavtalets skrivningar om en asylprocess med hög legitimitet där kvalitet, enhetlighet och rättssäkerhet ska stärkas.

I Migrationsverkets regleringsbrev för året märks uppdrag som att återvändandet ska öka, om användande av återvändandecenter, att förkorta kötider särskilt för ansökningar om uppehållstillstånd för arbete och forskning, främja invandring av högkvalificerad arbetskraft, förebygga och bekämpa könsstympling. Det finns inget uppdrag som backar upp Sveriges ställningstagande för ILO:s resolution om att inte utvisa fackligt aktiva eller som speglar skälen för EU:s utökade sanktioner mot Belarus.

I ljuset av ovanstående är min fråga till statsrådet Maria Malmer Stenergard följande:

Vilka åtgärder tänker statsrådet vidta för att säkerställa att Migrationsverket fattar rättssäkra beslut utifrån Sveriges internationella ställningstaganden och tillgänglig kunskap om de risker som finns för människorättsförsvarare, journalister, och oppositionella demokrater i diktaturer som Belarus?

.....

Camilla Hansén (MP)

Överlämnas enligt uppdrag

Gergö Kisch